

Nederlandsch Boschbouw-Tijdschrift

Oprichter Dr. J. R. Beverluis
Orgaan van de

Nederlandsche Boschbouwvereniging

15e Jaargang

No. 10

October 1942

Oorspronkelijke Bijdragen

OVERZICHT VAN DE BELANGRIJKSTE GEBEURTENISSEN OP HET GEBIED VAN DEN BOSCHBOUW IN ONS LAND

door

Prof. Ir J. H. JAGER GERLINGS.

Indien onze boschbouw ooit gelegenheid heeft gehad zijn bestaansrecht aan te toonen, dan is dit thans het geval, nu wij voor onze houtvoorziening grootendeels op eigen bosschen zijn aangewezen: De taak waarvoor het boschbedrijf in Nederland in verband met de tijdsomstandigheden is gesteld, is veelzijdig en zwaar. Van ieder, die daarbij is betrokken moeten, met het oog op de groote belangen waarom het voor onze samenleving gaat, naast groote inspanning vaak offers worden geëischt.

Het meest dringend is vanzelfsprekend op dit oogenblik de voorziening in onze houtbehoefte, zoo goed als dit met het oog op onzen staanden houtvoorraad uitvoerbaar is. Voor menigen boschbezitter beteekent dit strijd tusschen het eigen belang, dat zich verzet tegen velling van een groot gedeelte van zijn bosschen, die hij met toewijding heeft verzorgd, en daartegenover het algemeen belang, dat dit offer van hem moet eischen.

Er is nu eenmaal veel hout noodig voor de noodzakelijke instandhouding, ook in oorlogstijd, van voor onze samenleving onmisbare houtverbruikende bedrijven en industrieën, maar ook, omdat er voor oorlogsdoeleinden hout moet wezen.

Aangezien met betrekking tot onzen staanden houtvoorraad zooveel hout moet worden geveld, ligt het voor de hand, dat het vrijwillig aanbod tenachter blijft en dat van Overheidswege moet worden ingegrepen om te zorgen, dat het benoedigde hout bijeen komt en tevens om er voor te waken, dat geen jonge bosschen aan den bijl ten offer vallen, waarvan het in het algemeen belang beter is, wanneer zij blijven staan, of boomen en bosschen worden geveld, waardoor het landschapsschoon noodeloos zou worden geschaad. Evenzeer moet de Overheid maatregelen nemen om te zorgen, dat iedere

boom, die wordt geveld, de meest nuttige bestemming verkrijgt; zij moet regelingen treffen voor den handel om het ontstaan van misstanden daarin, hetgeen onder omstandigheden als de huidige zoo licht geschiedt, te voorkomen; het hout moet in verband met de behoefte daaraan, op oordeelkundige wijze onder de verbruikers worden verdeeld. Het is ten slotte de taak van de Overheid, door prijzenbeschikkingen en voorschriften voor de prijsbepaling en opmeting bij verkoop van het hout in 't bosch, te bevorderen, dat de vergoedingen voor producent, handelaar en consument zooveel mogelijk met elkaar in overeenstemming zijn en binnen bepaalde perken blijven, waarbij een billijk bedrag daarvoor wordt verzekerd, doch prijsopdrijving voorkomen.

Het bovenstaande geldt niet alleen voor het hout, maar ook voor andere boschproducten als looischors, houtskool, boomzaden en boschplantsoen, alsmede voor producten van het hout zelf.

Maar naast de regeling van de productie, den handel, de verwerking en het verbruik van hout als meest dringende taak van het oogenblik, dient de Overheid open oog te hebben voor de toekomst.

Ons boschbedrijf heeft thans een belangrijke economische taak te vervullen maar het mag aan de vervulling daarvan niet ten onder gaan, noch blijvend schade lijden. Integendeel zal het zich er op moeten instellen in de toekomst een belangrijk onderdeel te blijven vormen van onze productie. Ook hiervoor is inmenging van de Overheid noodig, eensdeels om onze boschoppervlakte in stand te houden en voor zooveel mogelijk uit te breiden, voorts om vooral ons particuliere boschbedrijf door het verschaffen van voorlichting en leiding zoowel technisch als uit bedrijfs oogpunt tot een hooger peil op te voeren en ten slotte om aan dit bedrijf een goeden grondslag te geven, waarop het zich zal kunnen ontwikkelen.

Verscheidene maatregelen zijn reeds getroffen en zullen ongetwijfeld nog door andere worden gevolgd, om den weg voor de uiteindelijke bereiking van dit doel, een welvarend, hoogstaand boschbedrijf, te banen.

Van stiefkind in ons boschbedrijf thans zorgenkind geworden; moge het spoedig uitgroeien tot een veel belovenden jongeling!

Al noopt ons, vooral met het oog op de hoedanigheid van de gronden, die wij voor den boschbouw kunnen bestemmen, eenige mate van bescheidenheid in onze verwachtingen en al zullen veel moeilijkheden zijn te overwinnen, zoowel op technisch gebied als in verband met den aard van ons boschbezit en van den Nederlander als boscheigenaar, het is de plicht van alle betrokkenen bij het boschbedrijf, in den ruimsten zin genomen, om zoowel in het algemeen als het eigen belang, aan de toekomst daarvan naar beste krachten mede te werken.

Nederland bezit helaas, in vergelijking met andere landen van Europa, relatief slechts weinig bosch, terwijl uitbreiding daarvan zonder cultureele belangen te schaden, slechts in betrekkelijk beperkte mate mogelijk is. Wij zullen dan ook nooit in staat zijn onze houtbehoefte geheel uit eigen boschbezit te dekken maar niettemin kunnen onze bosschen, die tezamen toch een behoorlijke oppervlakte beslaan en ook onze vele andere houtopstanden, zooals boomgroepen, lanen, e.d., wanneer zij goed worden verzorgd en beheerd, voor een niet onbelangrijk deel daarin voorzien. Een bloeiend boschbedrijf brengt welvaart en houdt het geld, dat anders voor den invoer van hout zou moeten worden uitgegeven, in ons land, hetgeen voor onze volkshuishouding van groote betekenis en in de naaste toekomst ongetwijfeld noodzakelijk is.

Het is dan echter noodig, dat men in ons land algemeen de bosschen leert zien als productieobject en niet alleen als aankleeding van het landschap of plaats tot verpoozing. Dit geldt ook voor den particulieren boschbezitter, die zijn bosschen als slecht renderend bezit, veeleer uit liefhebberij, uit piëteit voor het voorgeslacht of voor de jacht aanhield, dan dat hij zich bewust was van de verplichting mede te werken tot verhooging van de productie van technisch waardevol hout. De omstandigheden leidden echter hiertoe want ons land werd immers overstromd met hout uit het buitenland, dat het onze in kwaliteit overtrof, tegen prijzen, die het eigen boschbedrijf iedere kans op rentabiliteit ontnamen, terwijl de houtverbruikende industrieën en -bedrijven de eischen aan de kwaliteit, hoewel in veel gevallen onnoodig, zóó hoog opvoerden, dat het inlandsch hout bij voorbaat van iedere mededinging was buitengesloten. Wij moeten er dan ook erkentelijk voor zijn, dat de particuliere boscheigenaren ondanks alles hun boschbezit in stand hielden, al moesten sommigen door den ongunst der tijden tot verkoop ervan overgaan. Het particuliere boschbezit, dat ongeveer 80 % van onze bosschen omvat, vormt thans, naast het boschbezit van den Staat, van andere openbare lichamen, vereenigingen en stichtingen, een welkome grondslag voor den opbouw van een gezond productiebedrijf.

De door de Regeering ten aanzien van den boschbouw genomen maatregelen moeten in het licht van het bovenstaande worden gezien. De *Houtbeschikkingen* regelen het beschikbaar komen, het verdeelen en het verbruik van het geproduceerde of verhandelde hout, de *Bodemproductiebeschikking* de houtproductie. Door de benoeming van een *Gemachtigde voor het Boschwezen, de Houtvoorziening en de Jacht*, aan wie ook alle zaken van de natuurbescherming zijn opgedragen, is de behartiging van alles, wat op den boschbouw betrekking heeft, onder de leiding van één persoon gebracht. Aan

dezen Gemachtigde voor het Boschwezen en de Houtteelt is een groote mate van zelfstandigheid verleend. Alle zaken van het Departement van Landbouw en Visscherij, die het Staatsboschbeheer en de jacht betreffen, zijn van de Directie van den Landbouw overgegaan naar den Dienst van den Gemachtigde.

Hoewel alle maatregelen inzake het boschwezen, de houtvoorziening en de jacht, naar mate zij werden getroffen, in dit tijdschrift zijn opgenomen, lijkt het mij niet ondienstig een overzicht te geven van de thans *) te dien aanzien geldende voorschriften. Voor het gemak van den lezer, die in verband met dit zoo kort mogelijk gehouden overzicht de betrokken beschikkingen wil raadplegen, wordt bij elke maatregel de bladzijde van het tijdschrift vermeld, waar hij werd gepubliceerd.

Allereerst zij dan gewezen op de beschikking van den Secretaris-Generaal van het Dep. van Handel, Nijverheid en Scheepvaart van 3 September 1941, waarbij de Houtbeschikking 1939 No 1 en die van 1940 No 1 worden ingetrokken en in de plaats daarvan wordt gesteld de *Houtbeschikking 1941 No 1*. (Ned. Boschb. Tijdschr. 1941, blz. 507). Bij deze beschikking worden zoowel hout als houtproducten aangewezen als distributiegoederen in den zin van de Distributiewet 1939; er wordt in gezegd, dat er een Rijksbureau voor Hout is gevestigd te Amsterdam, waarvan de dagelijkse leiding berust bij den directeur Drs. A. Kouwenaar, terwijl een Commissie van Advies is ingesteld bestaande uit F. B. J. Gips en W. Bruynzeel. Voorts is volgens deze beschikking iedere bij het boschbedrijf betrokken onderneming verplicht zich bij het Rijksbureau te doen inschrijven, terwijl een ieder verplicht is aan den directeur op diens verzoek opgave te doen van zijn voorraden hout en houtproducten en van de door hem gekochte, verkochte, afgeleverde, gebruikte, verbruikte, verzaagde, verwerkte, geïmporteerde of geëxploiteerde hoeveelheden hout of houtproducten, alsmede van de doeleinden, waartoe deze hoeveelheden hebben gediend of zullen dienen. Het sluiten, annuleeren of wijzigen van buitenlandsche koopcontracten is zonder schriftelijke toestemming van den directeur verboden.

Voorts bevat de Houtbeschikking 1941 No 1 het verbod hout of houtproducten — waartoe van 20 Juli 1942 af mede worden gerekend stobben en stronken — te koop, te verkoopen of af te leveren, te gebruiken, te verbruiken, te bewerken, te verwerken, verzagen daaronder begrepen, te doen bewerken, te doen verwerken, te doen verzagen, of voorhanden of in voorraad te houden, behoudens verleende dis-

*) 1 September 1942. Dit artikel werd geschreven voor het Septembernummer. Plaatsing in dat nummer bleek niet mogelijk. Red.

pensatie, zonder daartoe van den directeur verkregen schriftelijke vergunning, waaraan voorwaarden en beperkingen kunnen worden verbonden. Van dit verbod geldt tot een nader te bepalen tijdstip een algemeene dispensatie, welke intusschen voor verschillende gevallen is ingetrokken en wel met ingang van 3 October 1941 ten aanzien van :

1. het koopen, verkoopen en afleveren van *hout op stam*, bestemd om te worden geveld of geroid, en van *liggend inlandsch hout*, behoudens voor het koopen, verkoopen en afleveren van het zich daaronder bevindende boerengeriefhout, tot een zoodanige hoeveelheid, dat niet meer dan 20 % daarvan een doorsnede heeft van meer dan 12 cm, gemeten zonder schors aan het dikke eind, en voor zoover het bestemd is ter voorziening in de normale bedrijfsbehoefte van den koper; van hakhout, griendhout en hout, bestemd voor takkenbossen; van vruchtboomen en van loofhout, dat in aanmerking komt om te worden bewerkt of verwerkt tot brandhout en voor zoover het bestemd is ter voorziening in de normale brandhoutbehoefte van den koper.

2. Het bewerken, verwerken, verzagen, doen bewerken, doen verwerken of doen verzagen van *inlandsch rondhout voor eigen bedrijf* door diengene die dat rondhout op grond van een verkregen kapvergunning heeft gekapt of doen kappen uit een bosch of houtopstand, hem in eigendom toebehoorende. (N.B.T. 1941, blz. 575).

Het is dus van genoemden datum af verboden hout op stam, dat blijvens een door den Productiecommissaris voor den Boschbouw en de Houtteelt afgegeven kapvergunning, dan wel gegeven last tot roeien of vellen, bestemd is om te worden geveld of geroid, alsmede liggend rondhout, zonder vergunning van den directeur van het Rijksbureau voor Hout, te koopen, te verkoopen of af te leveren. Aanvankelijk werden van dit verbod uitgezonderd het zoeven omschreven boerengeriefhout, hakhout, griendhout, hout, bestemd voor takkenbossen, vruchtboomen en loofhout, dat tot brandhout mag worden opgewerkt en bestemd is ter voorziening in de normale brandhoutbehoefte van den verkooper.

Deze uitzondering is echter met ingang van 1 Mei 1942 ingetrokken, behalve voor griendhout, waarvoor het Griendhoutbesluit V.V.O. 1942 geldt, en voor hout, bestemd voor takkenbossen. Het verkoopen van alle hakhout, voorzoover niet bestemd voor takkenbossen, van vruchtboomen en van alle boerengeriefhout is dus van genoemden datum af eveneens verboden zonder verkregen vergunning van den directeur van het Rijksbureau voor Hout. Een vergunning wordt alleen verstrekt indien aan de bij de kapvergunning gestelde voorwaarde tot het afleveren van afvalhout, geschikt voor de vervaardiging van houtblokjes voor gasgeneratoren, is voldaan. (N.B.T. 1942, blz. 304).

Het koopen, verkoopen en afleveren van hout op stam mag voorts met ingang van 17 April 1942 slechts plaats hebben onder de voorwaarden, dat biedingen van gegadigden uitsluitend geschieden in een bedrag per m³ en zulks binnen de grenzen der voor de betrokken houtsoort geldende prijsvoorschriften, terwijl de vaststelling van de af te rekenen juiste hoeveelheid rondhout en het hieruit en den bedoelden prijs resulterende totaalbedrag van den koop eerst mag geschieden op grond van een opmeting van den inhoud van het hout na de velling of rooïing. Zoodra na de velling de juiste vaststelling van het aantal m³ en geldbedrag heeft plaats gehad, moeten deze aan het Rijksbureau voor Hout worden opgegeven (N.B.T. 1942, blz. 248).

De opmeting moet geschieden overeenkomstig de wijze, vastgesteld door de Commissie voor de meting van hout, benoemd door het bestuur van de Nederlandsche Boschbouw Vereeniging. (N.B.T. blz. 345).

Zooals uit het bovenstaande blijkt, is het van 3 October 1941 af dus ook verboden het op grond van een verkregen kapvergunning uit een bosch of houtopstand, welke zijn eigendom is, gekapt hout zonder vergunning van genoemden directeur — welke alleen wordt verstrekt aan diengene, die regelmatig bosschen en houtopstanden heeft geëxploiteerd, ten behoeve van de houtvoorziening van zijn eigenbedrijf — daarvoor te verwerken, te bewerken, te verzagen, enz.

Deze bepalingen gelden ook voor den producent, die geen handelaar is.

Bedoelde dispensatie ten aanzien van het koopen, verkoopen, afleveren, bewerken, enz. van hout is met ingang van 20 September 1941 eveneens ingetrokken ten aanzien van het verwerken of doen verwerken van hout tot *houtskool* (N.B.T. 1941, blz. 577) en met ingang van 6 November d.a.v. ten aanzien van het bewerken, verwerken, doen bewerken en doen verwerken van hout tot *houtblokjes voor gasgeneratoren*, alsmede het verkoopen en afleveren van houtblokjes daarvoor. (N.B.T. 1941, blz. 629).

Ten slotte is bedoelde dispensatie op 13 Juli 1942 ingetrokken ten aanzien van het bewerken, verwerken, doen bewerken en doen verwerken van *buitenlandsch rondhout naaldhout*, alsmede van *gezaagd inlandsch en buitenlandsch naaldhout*, alsmede van het verkoopen en afleveren van *half- en eindproducten, vervaardigd van naaldhout*. Een en ander is slechts toegestaan aan diengenen, die in het bezit zijn van een schriftelijke vergunning van den directeur van het Rijksbureau voor Hout voor de vastgestelde hoeveelheid. (N.B.T. 1942, blz. 377).

De Houtbeschikking 1941 no. 1 bepaalt verder, dat het aan personen, die van den handel in hout niet hun normaal bedrijf maken, zonder daartoe van den directeur van het Rijks-

bureau voor Hout verkregen vergunning, verboden is hout te koopen.

Ook is het volgens de bepalingen dezer beschikking verboden hout of houtproducten te vervoeren, tenzij gedekt door een door of namens den directeur afgegeven vervoerbewijs. Ook van dit verbod geldt tot een nader te bepalen tijdstip een algemeene dispensatie, welke intusschen is ingetrokken :

1. sedert 1 September 1941 ten aanzien van *hout*, dat na voorafgaande vrijmaking uit het douaneverband, *in het vrije verkeer wordt gebracht*. (N.B.T. 1941, blz. 506).

2. sedert 15 April 1942 ten aanzien van *ongeschild eikenhout* met een dikte van 20 cm en minder, van inlandschen oorsprong. Het moet ter plaatse van den kap van de schors worden ontdaan en deze, welke wordt beschouwd als looistof in den zin van de Looistoffenbeschikking 1939 No. 1, dient te worden afgeleverd aan in het betrokken besluit genoemde, bij het Rijksbureau voor Huiden en Leder ingeschreven looistofhandelaren. Voor het vervoer van de schors is een vervoerbewijs van genoemd Rijksbureau noodig. (N.B.T. 1942, blz 304) ;

3. sedert 21 April 1942 ten aanzien van *kachelblokken en houtblokjes, bestemd voor gasgeneratoren*, in hoeveelheden van 1000 kg of meer, per spoor, schip of auto, behoudens vergunning van den directeur van het Rijksbureau voor Hout ; (N.B.T. 1942, no. 304).

Met ingang van 15 Juni 1942 is het verkoopen en afleveren van generatorblokjes aan verbruikers verboden, dan tegen afgifte van bonnen waarop de hoeveelheid is aangegeven. Wederverkooopers mogen na dien datum geen generatorblokjes meer verkoopen of afleveren dan tegen ontvangst van de vereischte bescheiden van verbruikers van generatorblokjes, afgegeven door den Rijksinspecteur van het Verkeer in hun rayon. Deze bescheiden zijn niet noodig voor hen, die een vergunning bezitten om de door hen voor eigen gebruik benoodigde blokjes te vervaardigen of te doen vervaardigen. Fabrikanten mogen met ingang van genoemden datum generatorblokjes uitsluitend verkoopen en afleveren aan wederverkooopers op een toewijzing, waarop de hoeveelheid vermeld, afgegeven door het Rijksbureau voor Hout. (N.B.T. 1942, blz 345).

De Houtbeschikking 1941 no. 1 bevat bepalingen omtrent financiële verplichtingen van de betrokkenen, alsmede de noodige slot- en overgangsbepalingen.

In het bovenstaande heb ik getracht een overzicht te geven van de op 1 September 1942 geldende voorschriften ten aanzien van het koopen, verkoopen, afleveren, bewerken, enz. van hout en houtproducten. Omtrent de voorschriften, welke bij de velling van hout moeten worden in acht genomen, licht

ons de *Bodemproductiebeschikking 1939 No. 1* in, zooals deze sedert dien is gewijzigd en aangevuld.

In het verslagjaar werd deze beschikking tweemaal gewijzigd en wel op 1 October 1941 (N.B.T. 1941, blz. 577) en op 18 Juni 1942 (N.B.T. 1942, blz. 345.)

Volgens deze gewijzigde beschikking is het thans verboden, 1e. bosschen en andere houtopstanden, waaronder mede te verstaan één boom of meerdere boomen, te vellen of te rooien, alsmede stobben (stronken) te rooien, dan na verkregen vergunning van de Productiecommissaris voor den Boschbouw en de Houtteelt;

2e. Aan bosschen en andere houtopstanden handelingen te verrichten, welke tengevolge hebben, dat hout op stam wordt gedood; en

3e. bosschen en andere houtopstanden te snoeien, dan volgens de regels van normaal beheer noodzakelijk of gebruikelijk is.

Van dit laatste verbod kan de Productiecommissaris in bijzondere gevallen ontheffing verleenen, hetgeen de verplichting medebrengt het snoeien uit te voeren overeenkomstig de daarbij aangegeven aanwijzingen.

Voorts is de Productiecommissaris bevoegd het op een door hem te bepalen wijze geheel of gedeeltelijk vellen of rooien te gelasten van bosschen en andere houtopstanden. Het rooien van stobben (stronken), die bij de velling in den grond zijn achtergebleven, kan ook afzonderlijk worden gelast.

De gebruiksgerechtigde van den grond, waarop na 9 December 1939 een bosch of andere houtopstand geheel of gedeeltelijk is geveld of geroid, of welke door hem op last van den Productiecommissaris werd ontbloomd, is, behoudens hem verleende ontheffing, verplicht deze overeenkomstig de hem door dezen te geven aanwijzingen en binnen een door dezen te stellen termijn te bebossen. In het eerste geval kan ook bebossching plaats hebben van een gelijke oppervlakte als werd ontbloomd.

Omtrent de uitvoering van de *Bodemproductiebeschikking 1939* deelt de Directeur van het Staatsboschbeheer mede, dat het in het seizoen 1941/42 ingekomen aantal aanvragen om vergunning tot velling ongeveer gelijk was aan dat van het vorig jaar. Uit het Jaarverslag van het Staatsboschbeheer over 1940 blijkt, dat in het tijdvak van 1 April 1940 tot 1 April 1941 in totaal 51.038 aanvragen in behandeling zijn genomen, terwijl de totale hoeveelheid hout, die voor velling is vrijgegeven rond 900.000 m³ bedraagt, waarvan 477.000 m³ grovedennen en 290.000 m³ populieren.

Ten einde te kunnen voorzien in de behoefte aan mijnhout, is het noodig gebleken, voort te gaan met verplichte vellingen voor dat doel. Voorts moest wederom worden overgegaan tot

gedwongen velling van z.g. zwaarder naald- en loofhout, terwijl met het oog op het gebrek aan hout voor de klompenindustrie de velling van een belangrijke hoeveelheid populieren is gelast. Bovendien heeft de uitbreiding van het aantal houtgasgeneratoren het noodig gemaakt, dat maatregelen ter beschikbaarstelling van het daarvoor noodige hout werden genomen.

Het instellen van een onderzoek ter plaatse ter beoordeeling van de ingekomen aanvragen en de administratieve werkzaamheden, verbonden aan de uitvoering der Bodemproductiebeschikking 1939, hebben — voornamelijk in het winterseizoen — een belangrijke uitbreiding van personeel op arbeidscontract noodig gemaakt.

Tot het complex maatregelen, dat door de Overheid ten aanzien van het boschbedrijf is getroffen behooren ook verschillende Prijzenbeschikkingen.

Sedert 1 September 1941 zijn de volgende getroffen :

1. *Prijzenbeschikking Hout voor Gasgeneratoren No. 3*, ingegaan 3 November 1941; (N.B.T. 1941, blz. 630);
  2. *Prijzenbeschikking Afvalhout No. 1*; ingegaan 3 Nov. 1941 (N.B.T. 1941, blz. 631);
  - 3e *Prijzenbeschikking Aanmaakhout No. 1*; ingegaan 3 November 1941; (N.B.T. 1941, blz. 632);
  4. *Prijzenbeschikking Kachelblokken No. 1*; ingegaan 3 November 1941; (N.B.T. 1941, blz. 633);
  5. *Prijzenbeschikking Takkenbosschen No. 1*; ingegaan 14 Februari 1942; (N.B.T. 1942, blz. 99);
  6. *Prijzenbeschikking 1941 Eikels, Kastanjes en Beukennoten*; ingegaan 10 Februari 1942; (N.B.T. 1942, blz. 100);
  7. *Prijzenbeschikking Mijnhout No. 2*; ingegaan 17 Februari 1942; (N.B.T. 1942, blz. 101);
  8. *Wijzigingsbeschikking Inlandsch Rondhout-Naaldhout No. 2*; ingegaan 17 Februari 1942; (N.B.T. 1942, blz. 101);
- Bij deze beide laatste beschikkingen werd de prijs van het mijnhout verhoogd van f 11.50 tot f 12.50 per m³ op stam, terwijl de prijzen voor het lichtere paalhout van 5 tot 8 m lengte (omtr. 51 tot 60 cm) van f 22.— tot f 18.— per m³ ongeschild en die voor perkoenen van f 20.— tot f 17.—, geschild, beide loco bosch, werden verlaagd.
9. *Prijzenbeschikking Boschplantsoen No. 1*; ingegaan 25 Februari 1942; (N.B.T. 1942, blz. 175);
  10. *Wijziging Prijzenbeschikking 1941 Griendproducten*; ingegaan 9 Maart 1942; (N.B.T. 1942, blz. 248);
  11. *Wijzigingsbeschikking Boschplantsoen No. 1*; ingegaan 8 Juni 1942; (N.B.T. 1942, blz. 345).

De toenemende houtschaarschte was oorzaak, dat bij verschillende verkoopingën vaak prijsbiedingen voorkwamen, die belangrijk hooger lagen dan de in de prijzenbeschikkingen vastgestelde maximumprijzen. Om deze reden heeft de direc-

teur van het Rijksbureau voor Hout notarissen en deurwaarders in overweging gegeven om, alvorens tot verkoop over te gaan, de maximum verkoopprijzen op basis der prijzenbeschikkingen door de Nederlandsche Heidemaatschappij te laten vaststellen en deze prijzen als grens bij de biedingen aan te houden. Naar de Directie van genoemde maatschappij mij mededeelt, zijn door haar in het afgelopen seizoen ruim 450 taxaties van maximumprijzen voor te houden houtverkoopingen verricht.

Ten slotte moet worden gewezen op de volgende met betrekking tot den boschbouw getroffen maatregelen :

1e. *Inventarisatie Griendhout en Riet.* (N.B.T. 1941, blz. 516).

Het Rijksbureau voor de Voedselvoorziening in Oorlogstijd wijst op de verplichting voor ieder, die griendhout (waaronder begrepen teenhout) en/of riet teelt, oogst, bewerkt, verwerkt of, hetzij in onbewerkten hetzij in bewerkten toestand, in voorraad heeft, verplicht is zich bij het economisch-statistisch bureau van het Dep. van Landbouw en Visscherij aan te melden.

2e. *Inzameling en Zaaizaadvoorziening van Kastanjes, Eikels en Beukennoten* (N.B.T. 1941, blz. 517 en 518).

Het Rijksbureau voor de Voedselvoorziening in Oorlogstijd heeft in October 1941 de inzameling van eikels, kastanjes en beukennoten georganiseerd.

Aangezien het waarschijnlijk is, dat voor het komende seizoen een soortgelijke regeling zal worden getroffen, wordt op die van het vorige jaar niet verder ingegaan.

3e. *Besluit bosch-, heide- en veenbranden; in werking getreden 12 Juni 1941; (N.B.T. 1941, blz. 457.)*

Volgens dit besluit is het verboden in bosschen of op heide- of veengronden of binnen een afstand daarvan van minder dan honderd meter, zich met open vuur of eenige open vlam te bevinden; brandende of smeulende voorwerpen te laten vallen, weg te werpen of daarmee onvoorzichtig om te gaan; in de open lucht of in licht brandbare gebouwen en getimmerden een vuur aan te maken zonder vergunning van den gebruiker van het personeel bij zich te hebben of een vuur, waartoe vergunning is verleend, onbewaakt te laten en ten slotte gedurende het tijdvak van 1 Maart tot en met 31 October te rooken zonder een schriftelijke vergunning van den gebruiker van het perceel bij zich te hebben.

4e. *Instelling op 14 Juli 1941 aan een aantal Gewestelijke Werkcommissies bosch- en heidebranden* door de Centrale Commissie Bestrijding Rampen Luchtaanvallen, welke tot taak hebben, na te gaan of het bestaande apparaat voor de bestrijding van bosch- en heidebranden in het betreffende gewest, in het bijzonder gelet op de huidige tijdsomstandigheden, voldoende is te achten en in ontkennend geval aan de

Centrale Commissie voorstellen ter verbetering in te dienen. (N.B.T. 1941, blz. 461).

Over de nieuwe organisatie ter bestrijding van bosch-, heide-, veen- en duinbranden komt op blz. 127 van het Nederlandsch Boschbouw Tijdschrift 1942 een lezenswaardig artikel voor van Dr A. A. C. S r a n g e r s, lid van genoemde Centrale Commissie.

5e. *Besluit van 8 Augustus 1941, ter bestrijding van de strooperij en van schade door stroopende honden en katten, alsmede aanvulling van de Jachtwet 1923.* (N.B.T. 1941, blz. 459).

Dit besluit bevat strafmaatregelen tegen het bemachtigen van wild of schadelijk gedierte door middel van strikken, het schieten van schadelijk gedierte na zonsondergang en vóór zonsopgang, alsmede op Zon- en feestdagen, het schieten van herten, damherten, reeën, moefflons of wilde zwijnen met bepaalde ammunitie; voorts bevat het maatregelen tegen honden en katten, welke zich zonder toezicht op een jachtterrein bevinden.

6e. *Besluit van 16 Januari 1942, waarbij wordt bepaald, wat in de Jachtwet 1923 wordt verstaan onder wild en schadelijk gedierte en welke vogels van 1 Januari 1942 tot 31 Maart d.a.v. niet zullen behooren tot de beschermde vogels in den zin der Vogelwet 1936.* (N.B.T. 1942, blz. 99).

Zoals uit het bovenstaande blijkt, zijn er in het verslagjaar in het belang van den boschbouw en de houtvoorziening veel maatregelen door de Overheid getroffen. Dat er ook gewerkt wordt aan de toekomst van ons boschbedrijf blijkt uit het artikel van Oberforstmeister H a g e m a n n in de Deutsche Zeitung in den Niederlanden van 1 Juli 1942. In dit artikel, dat op blz. 378 van ons tijdschrift 1942 in zijn geheel is overgenomen, wijst de schrijver er op, dat ter verbetering van onzen boschbouw noodig is een sterke leiding van Staatswege, welke het particuliere initiatief moet opwekken, bevorderen en gebruiken.

Een daartoe door den schrijver in uitzicht gestelde verordening beoogt het toezicht van den Staat op alle boschbezit. Voor alle bosschen, grooter dan 10 ha, zal een 10-jarig bedrijfsplan worden ingevoerd en zal overlegging worden verlangd van jaarlijksche, door den boschbezitter op te stellen vellingsplannen en cultuurplannen. Het toezicht zal in de eerste plaats ten doel hebben het geven van raad aan boscheigenaren over hun bedrijf en de verzorging daarvan. Ook de vorming van boschgenootschappen, die ten doel hebben verspreide boschbezittingen in één bedrijf samen te brengen, moet worden begunstigd.

Onze vereeniging heeft zich reeds lang met de in dit artikel naar voren gebrachte vraagstukken bezig gehouden. Op haar

voorjaarsvergadering van 7 Juni 1941 hield Dr J. R. B e v e r s l u i s een inleiding over deskundig beheer van particulier boschbezit. De vergadering was van meening, dat deskundig beheer van het particulier boschbezit, dat daarvan voor een belangrijk gedeelte is verstoken, zeer gewenscht is, terwijl het bestuur een commissie heeft ingesteld, die tot taak heeft richtlijnen aan te geven voor het maken van een boschbedrijfsregeling voor particulier boschbezit. Het rapport dezer commissie is, naar verluidt, gereed en zal in het Octobernummer van ons tijdschrift worden opgenomen.

Dat het beheer van particulier boschbezit zich in boschbouwkundige kringen in ons land reeds sedert geruimen tijd in een levendige belangstelling verheugt, blijkt wel uit de vele artikelen, die daarover in 1941 in ons tijdschrift zijn verschenen, terwijl door ons medelid Ir J. v a n S o e s t werd geschreven over de samenwerking van boschbezitters in Noord-Europa en in een uitvoerig artikel door hem een overzicht werd gegeven van de voornaamste bepalingen betreffende het particulier boschbezit in het buitenland, in vergelijking met het onze. Verschillende boschbezitters zijn in het verslagjaar reeds overgegaan tot het doen inrichten van hun boschbedrijf; de Nederlandsche Heidemaatschappij is met voortvarendheid bezig om aan de vele bij haar reeds ingekomen aanvragen te voldoen.

Het in den taak van den Gemachtigde voor het Boschwezen en de Houtteelt samenbrengen van de natuurbescherming en den boschbouw heeft ongetwijfeld ons aller instemming, het gaat hier immers om belangen, die elkaar vaak ten nauwste raken.

Over de instelling van een Rijksdienst voor het Nationale plan, met als taak de centrale ruimtelijke ordening en coördinatie van plannen voor het geheele gebied des Rijks, mocht ik reeds in mijn vorig overzicht het een en ander mededeelen.

De President van dezen dienst heeft bij besluit van 19 December 1941 een Vaste Commissie van dien Dienst ingesteld, waarin Dr J. A. v a n S t e y n voor den boschbouw zitting heeft, terwijl de Directeur van het Bureau van den Rijksdienst voor het Nationale Plan, Dr Ir F. B a k k e r S c h u t, als lid-secretaris daaraan is toegevoegd. (N.B.T. 1942, blz. 60).

Op voorstel van deze Commissie heeft bedoelde President bij beschikking van 20/21 Juli 1942 (Nederl. Staatscour. dd. 28 Juli 1942 no. 144) een lijst van omstreeks 300 natuurreservaten vastgesteld. De in deze lijst om hun nationale of provinciale, wetenschappelijke of landschappelijke betekenis opgenomen terreinen komen in de eerste plaats voor bescherming in aanmerking.

Het in het Regeeringsbesluit van 15 Mei 1941, waarbij de Rijksdienst voor het Nationale Plan werd ingesteld, bedoelde

verzoek om tijdig mededeeling aan dezen dienst van voorgenomen grondaankopen en werken, wordt volgens het Besluit van den President van 28 Juli j.l. geacht te zijn gericht tot ieder, die het voornemen heeft een werk uit te voeren, alsmede tot openbare lichamen mede in de gevallen, waarin deze het voornemen hebben grond aan te koopen — het een en ander binnen de gebieden, welke in bedoelde lijst zijn opgenomen — met dien verstande, dat door tusschenkomst van den burgemeester van de betreffende gemeente tijdig daarvan mededeeling aan het Bureau van den Rijksdienst moet worden gedaan.

Zonder medeweten van den Nationālen Plandienst kunnen er dus op de in de lijst opgenomen terreinen geen werken worden uitgevoerd; zij zijn dus niet tot officieel natuurmonument verklaard, maar in stedeboekkundig-functioneelen zin onder de hoede der Overheid geplaatst.

Op het gebied van den stedeboek is in ons land nog veel te doen. Zoo is op den 10 Juli 1942 te Amsterdam gehouden Monumentendag rapport uitgebracht door de studiecommissie welke door den Contact-commissie voor Natuur- en Landschapsbescherming, in samenwerking met het Ned. Instituut voor Volkshuisvesting en Stedeboek, is benoemd ter bestudeering van het onderwerp „Bebouwing en behoud van natuuruimte”. In haar rapport komt bedoelde Commissie o.m. tot de slotsom, dat de toenemende bebouwing het landschap in vele deelen van ons land sterk van karakter heeft doen veranderen en Nederland reeds nu van voor recreatie in de open lucht geschikte terreinen schaars is voorzien. Zij dringt aan op aanvulling van de geldende wettelijke maatregelen door regeling van de bestemming van den grond in nationaal verband; een betere wettelijke regeling van het streekplan en de totstandkoming van een wettelijke regeling van de natuurbescherming.

Het is een goede gedachte geweest van den heer Ir van der Kloot, secretaris der Contact-Commissie voor Natuur- en Landschapbescherming, om in een artikel, dat op blz. 103 van ons tijdschrift van dit jaar is afgedrukt, het ontstaan, de taak en de werkzaamheden van deze Commissie uiteen te zetten. Er blijkt uit, dat thans niet minder dan 50 organisaties daarbij zijn aangesloten. Onze vereeniging besloot op haar voorjaarsvergadering van dit jaar eveneens als lid tot de Contact-Commissie toe te treden.

Belangrijk is de sedert 15 April van dit jaar in werking getreden wijziging der bij artikel 9 onder I der Boschwet 1922 aan de Ontheingingswet toegevoegde titel VIII, dat ingevolge artikel 141 dier wet ontheinging thans mogelijk is in het belang van monumentenzorg of van natuurbescherming van onroerende monumenten, van natuurmonumenten en van andere onroerende goederen, welke grenzen aan of gelegen

zijn in de nabijheid van onroerende monumenten of natuurmonumenten, alsmede van de daarop gevestigde erfdienstbaarheden en andere zakelijke rechten. (N.B.T. 1942, blz. 249). In dit besluit wordt aangegeven wat onder monumenten en natuurmonumenten wordt verstaan.

Tevens wordt artikel 10 der Boschwet 1922, waarbij de Regeering de bevoegdheid werd gegeven bij het bestaan van een voornemen tot onteigening ter bewaring van het natuurschoon het vellen, dunnen en snoeien van bosch en andere houtopstanden te verbieden, vervallen verklaard en wordt daarvoor een andere regeling in de plaats gesteld.

Nauw verbonden met het landschapsschoon is het behoud van houtwallen en heggen. Van de zijde van de natuurbescherming is reeds vaak bezwaar gemaakt tegen het rooien hiervan, omdat zij in zoo vele gevallen een kenmerkend karakter aan het landschap verleen.

Tegenwoordig beschouwt men de beteekenis van houtwallen, heggen e.d. uit een ander oogpunt, n.l. als beschutting tegen den wind, ter voorkoming van verstuiving van het bouwland, terwijl ook de gunstige beteekenis ervan uit biologisch oogpunt, voor den landbouw naar voren wordt gebracht. Ik wijs in dit verband op het artikel van Nägeli „Ueber die Bedeutung von Windschutzstreifen zum Schutze landwirtschaftlicher Kulturen" in het Zwitsersche Zeitschrift für Forstwesen, 1941, waarin, in opdracht van het Zwitsersche boschbouwproefstation, het voornaamste uit de litteratuur over windmantels wordt weergegeven. Op blz. 32 e.v. van ons tijdschrift over 1942 is een uitvoerig referaat van dit artikel te vinden. Voorts zij verwezen naar het artikel van E. D. van Dissel over „De beteekenis van boomen en struiken in het landschap voor de cultuurgewassen". (N.B.T. 1942, blz. 2). De Grebbe- en Veluwest post wijst in haar nummer van 5 Augustus j.l. op het gevaar voor zand- en stofstormen voor den landbouw en herinnert hierin aan dit euvel, dat zich in de maand April van dit jaar op zooveel plaatsen in ons land ernstig heeft voorgedaan, daarbij wijzend op de groote oppervlakte cultuurgrond, welke voor enkele jaren in Noord-Amerika daardoor is verloren gegaan.

Met voldoening kan worden vermeld, dat het Instituut voor Toegepast Biologisch Onderzoek in de Natuur te Hoenderloo een onderzoek naar de biologische beteekenis van houtwallen, e.d. heeft ter hand genomen.

Over den weg met betrekking tot het landschap zag van de hand van Ir G. Overdijk in de Heemschut Serie een belangrijk boekje het licht.

De levendige actie op het gebied van den boschbouw, die het verslagjaar in hooge mate kenmerkte, kwam ook op andere wijze tot uiting.

Het Staatsboschbeheer heeft zijn gronden in dit tijdvak weer aanmerkelijk uitgebreid. Behalve kleinere objecten ter uitbreiding of afronding van het domeinbezit werden drie complexen aangekocht, in totaal plm. 80 ha, welke gronden tot de boschwachterij „Leersum” zijn vereenigd, die thans een oppervlakte van plm. 420 ha beslaat.

Ter uitbreiding van het reeds in 1938 aangekochte westelijke gedeelte van het landgoed „Groeneveld” bij Baarn is thans ook het oostelijke gedeelte van dit landgoed, ter oppervlakte van plm. 88 ha, met den fraaien parkaanleg en het kasteel „Groeneveld” aangekocht. De oppervlakte van de boschwachterij „de Vuursche”, waartoe deze gronden behoren, is daardoor uitgebreid tot plm. 625 ha. Zooals bekend, zal op deze gronden het boschbouw-arboretum worden gesticht.

Ten behoeve van de afdeling Boschbouw van de Landbouwhoogeschool te Wageningen is aangekocht het landgoed „Oostereng”, groot plm. 197 ha, gelegen plm. 6 km van Wageningen aan weerszijden van den weg van Bennekom naar Heelsum. Hoewel dit terrein slechts een bescheiden oppervlakte heeft, beschikt genoemde afdeling thans over een terrein ten behoeve van het onderwijs in den boschbouw en voor wetenschappelijk onderzoek, waarmede eindelijk aan een reeds zoo lang gevoelde behoefte — zij het in bescheiden mate — wordt voldaan. Het is te hopen, dat deze door de Regeering genomen stap spoedig door meerdere zal worden gevolgd.

In eigendom van het Staatsboschbeheer zijn voorts overgegaan de tegenover het kasteel Doorwerth, op de zuidelijke helling van de Veluwe gelegen Doorwerthsche bosschen, met een oppervlakte van plm. 110 ha. Zij vormen een onderdeel van de fraaie boschhelling tusschen de Hunnenschout (Duno) en Doorwerth en bestaan bijna geheel uit loofhoutbosch van beuk en eik, dat vroeger als hakhout werd geëxploiteerd. De bekende uitspanning „de Zalmen” ligt in dit boschterrein.

Het beheer van de Staatsdomeinen bij het Loo, o.a. de Houtvesterij „Hoog Soeren” en het park „Het Loo”, groot plm. 3992 ha werd aan het Staatsboschbeheer opgedragen.

Aan de gemeenten, die met den Staat een overeenkomst hebben aangegaan in zake de bebossching van hun woeste gronden, is toegevoegd de gemeente Weert. Het ter zake opgemaakte plan omvat een oppervlakte van plm. 191 ha, waarvan plm. 79 ha voor bebossching met renteloos voorschot in aanmerking komt. De totale oppervlakte woeste grond, die voor bebossching met renteloos voorschot bestemd is en in 1940 18.013 ha bedroeg, is dus weer toegenomen.

Ook in ander opzicht breidden de werkzaamheden van het Staatsboschbeheer zich uit. Het heeft zich belast met het maken van beplantingsplannen voor de barakkenkampen van

den Nederlandschen Arbeidsdienst. Het tewerkstellen van de manschappen van dezen dienst op bebosschingsterreinen vormde een nieuw element.

Het aantal aangiften in gevolge artikel 7, 1e lid van de Boschwet 1922, was in het vellingsseizoen 1941/42 weder belangrijk hooger dan in het vorige; volgens het Jaarverslag van het Staatsboschbeheer over 1940 bedroeg dit aantal in dat jaar 1274.

Ook breidde zich het aantal landgoederen, erkend in den zin der Natuurschoonwet 1928, wederom uit. Op 31 December 1940 was deze wet van toepassing op 426 landgoederen met een gezamenlijke oppervlakte van 56.644 ha. Het gedeelte van de werkzaamheden verbonden aan de toepassing dier wet, dat was opgedragen aan het departement van Landbouw en Visscherij, is sinds het vorige jaar opgedragen aan het departement van Opvoeding, Wetenschap en Kultuurbescherming.

Met ingang van 1 October 1941 werden vier nieuwe Houtvesterijen ingesteld, n.l. „Leeuwarden“, „Zutphen“, „Sittard“ en „Utrecht“.

Als gevolg van de vele vellingen vraagt de herbebossching bijzonderen aandacht. In den zomer van 1941 is vanwege het Staatsboschbeheer een aanvang gemaakt met de contrôle op de naleving van de opgelegde verplichtingen tot herbeplanting. Met den aanvang van den zomer 1942 is hiermede voortgegaan.

Bij de herbebossching deden zich, deels in verband met de tijdsomstandigheden, maar ook om andere redenen, allerlei moeilijkheden voor. Er is schaaarschte aan boomzaden, plantsoen en arbeidskrachten, terwijl ook de verzending van plantsoen groote moeilijkheden ondervond. In het najaar 1941 waren er weinig boomzaden. Eikels en beukenooten werden ten behoeve van de voedselvoorziening ingezameld, terwijl de overige houtsoorten weinig zaad droegen; het oogstbericht spreekt voor alle houtsoorten van een middelmatigen tot slechten, voor beuk en Douglasspar zelfs van een zeer slechten oogst. Voor het komende seizoen is de oogstverwachting der boomzaden veel gunstiger, hoewel de eikel-oogst, die zooveel belofde, ten gevolge van het ernstig optreden van *Tortrix viridana* in veel streken is verloren gegaan. Hoewel de weersgesteldheid in het najaar 1941 over het algemeen niet ongunstig was en met het planten tot einde December kon worden doorgegaan, heeft de daarop volgende strenge winter evenals in vorige jaren gevolgd door een uiterst schraal en droog voorjaar, veel moeilijkheden gegeven. Door de strenge vorst zijn veel pasgeplante boompjes, vooral Douglassparren, gestorven, terwijl pas ongeveer April met het planten en het vervoer van planten kon worden begonnen.

Door het koude en droge weer in April en Mei was het voorjaars-plantseizoen hoogst ongunstig voor het aanslaan der jonge beplantingen; het sterftcijfer was dan ook, mede in de kwekerijen, dit jaar hoog.

Opvallend was dit verschijnsel bij de door stekken vermeerderde planten, ook bij populieren en wilgen, welke als poten en zelfs als bewortelde heesters zijn uitgeplant. De zomer was verder voor de bosschen gunstig maar er was voordien reeds zooveel onherstelbaar verloren gegaan. Het continentaal karakter van het klimaat gedurende den winter en het voorjaar in de laatste vier jaren pleit voor een verlegging van het zwaartepunt van den planttijd naar het najaar. Met het oog op een mogelijk strengen winter dient dan echter zoo vroeg mogelijk met het planten te worden begonnen om het plantsoen gelegenheid te geven zich vóór de invallende koude te bewortelen.

Bij de herbebossing van kaalgekapt terrein doet zich een algemeene moeilijkheid voor en wel de keuze van houtsoort. Terecht is men op veel gronden huiverig om aan de veelal opeenvolgende grovedennengeneraties een nieuwe toe te voegen. Men wenscht een andere boschbezetting, die een betere uitkomst belooft, dan het grovedennenbosch, dat op hetzelfde terrein geteeld, telkens een geringeren groei vertoont. Men is daarom thans licht geneigd zijn toevlucht te nemen tot een aanplant van Japanschen lariks of Douglasspar en op veel gronden beloven deze houtsoorten inderdaad een behoorlijke directe opbrengst te zullen leveren. Evenwel worden zij maar al te vaak op gronden gebracht, die daarvoor niet geschikt zijn, zoodat teleurstelling is te vreezen, terwijl het gevaar voor ernstige beschadiging door ziekte of parasieten bij aanplant van beide houtsoorten in het groot, niet denkbeeldig is.

De keuze van houtsoort vormt voor ons land, waar helaas in het algemeen slechts de arme en veelal droge gronden voor den boschbouw beschikbaar zijn, een uiterst moeilijk vraagstuk, waarvan de oplossing m.i. vooral zal moeten worden gezocht in verbetering van de groeiplaats door middel van tegelijk met de hoofdhoutsoorten of later in den opstand te brengen hulphoutsoorten. Intusschen zij gewezen op het in de Augustusaflevering van het Tijdschrift der Nederlandsche Heidemaatschappij van dit jaar opgenomen artikel van Dr Ir G. Houtzagers, die daarin dit vraagstuk bespreekt.

De vele vellingen van populieren deed de vraag voor populierienstek onder contróle van den Nederlandschen Algemeenen Keuringsdienst wederom toenemen. In het seizoen 1941/42, het vierde jaar, dat N.A.K.-materiaal beschikbaar was, konden plm. 60.000 stekken onder N.A.K.-contróle worden afgeleverd. De totale vraag beliep echter meer dan 100.000 stuks, zoodat slechts gedeeltelijke toewijzing mogelijk was.

Het stekhout is ditmaal voor het eerst in het najaar afgeleverd.

Door de Nederlandsche Heidemaatschappij werden maatregelen voorbereid om in samenwerking met het Laboratorium voor Erfelijkheidsleer der Landbouwhoogeschool te Wageningen kruisingen tot stand te brengen tusschen verschillende populierensoorten, ten einde aldus goede eigenschappen van bepaalde vormen ten opzichte van eischen aan den bodem, rechtheid van stam en snelheid van groei, te kunnen doen samengaan.

Het onderzoek naar den populierenkanker werd door genoemde maatschappij, in samenwerking met het Phytopathologisch Instituut „Willy Commelin Scholten” te Baarn, voortgezet.

In samenwerking van de Nederlandsche Heidemaatschappij, het Staatsboschbeheer en den Nederlandschen Algemeenen Keuringsdienst werden plannen voorbereid om niet alleen voor den populier, doch ook voor andere boomen, die als laanboom worden gebruikt, verbetering te brengen in het te gebruiken plantmateriaal. Voor ons land met zijn vele lanen is dit van groot belang en vooral thans, nu er zoo vele worden geveld, is het wenschelijk, dat bijzondere aandacht wordt geschonken aan de eigenschappen en het kweeken van het materiaal, dat voor het planten van lanen zal worden gebruikt. De aandacht zal in de eerste plaats worden geschonken aan den eik en wel vooral aan den winteraik, doch ook voor den esch, den accacia, den eschdoorn en de linde bestaan zulke plannen.

Van het door de Nederlandsche Heidemaatschappij in 1940 uitgegeven Handboek voor de Populierenteelt verscheen de tweede druk.

Omtrent het optreden van voor den boschbouw schadelijke insecten zij verwezen naar het „Overzicht over de insectenplagen in onze bosschen en andere houtopstanden” door Dr A. D. V o ù t e, dat in het Januarinumnummer 1942 van ons tijdschrift voor het eerst over 1941 verscheen, terwijl het de bedoeling is, dit ook in volgende jaren te doen verschijnen. Op een paar zaken zij hier echter gewezen, en wel op het plotselinge verdwijnen van den bastaardsatijnvlinder, waarvan de rups in de laatste jaren in Oost-Noordbrabant en Noord-Limburg zooveel schade aanrichtte, op het bijzonder talrijk optreden van den eikenbladroller in dit voorjaar, waardoor de eiken bijna overal in ons land werden kaalgevreten en waardoor het waarschijnlijk is, dat de vooruitzichten op een eikelooft te niet zijn gedaan, en ten slotte op het uiterst bedenkelijk optreden van bladwespen op onze lariksen. Het betreft hier niet minder dan een zestal soorten, waarvan er enkele pas kort geleden in ons land werden aangetroffen en waaronder er vijf zijn, die reeds aanmerkelijke schade in onze

lariksbosschen aanrichten. Mocht de vermeerdering van deze bladwespen voortgaan, dan vormen zij een ernstig gevaar voor onzen lariks en acht ik het niet buitengesloten, dat zal moeten worden overwogen de teelt van deze houtsoort in de toekomst belangrijk in te krimpen.

Belangstellenden en belanghebbenden wordt verwezen naar het artikel in het Januarinumner van dit jaar van ons tijdschrift „De Larikswespen in Nederland” van Dr A. D. Voûte en C. Pelsma.

Op het gebied van plantenziekten deed een tot nu toe onbekende aantasting van 2- tot 15-jarige Corsicaansche dennen van zich spreken. De oorzaak is een zwam, behoorende tot het geslacht *Crumenula* van de familie der Ascomyceten, die de aangetaste boompjes ten slotte doet afsterven. Naar het zich laat aanzien, moet deze aantasting, die althans op de Veluwe reeds zeer verbreid is, als zeer gevaarlijk voor onze jonge Corsicaansche dennenbosschen worden beschouwd. Ir W. Voorbeytel Cannenburg wijdde een artikel aan deze ziekte, dat op blz. 242 van ons tijdschrift 1942 is te vinden.

In het verslagjaar kwam veel sterfte voor in de jonge Douglassparren, veroorzaakt door de wortelzwam (*Fomes annosus*), in het bijzonder daar, waar deze houtsoort voor onderplanting van grovedennen is gebezigd. Het schijnt in dit verband raadzaam de stobben van de dennen vóór het planten van den Douglasspar te verwijderen.

Op initiatief van Dr H. J. Venema is een Contactcommissie voor Nomenclatuur ingesteld, met werkcommissies voor vaste planten en rotsplanten, voor kasplanten, voor bolgewassen en voor houtige gewassen. Op voorstel van Dr Ir G. Houtzagers en schrijver dezes is op de vergadering van de Contactcommissie op 7 Mei 1942 besloten een afzonderlijke werkcommissie te benoemen voor boschboomen, met als leden Prof. Dr J. Jeswiet, Dr Ir. G. Houtzagers, S. G. A. Doorenbos, W. J. Hendriks en ondergeteekende.

De door de Commissie 49 van de Hoofdcommissie voor de Normalisatie in Nederland opgestelde naamlijst van houtsoorten is onder den naam „Benamingen van Houtsoorten” als normaalblad N 1015, in November 1941 definitief vastgesteld. Het ligt in de bedoeling de lijst, welke de namen van 156 houtsoorten en groepen van houtsoorten bevat, regelmatig te herzien.

Ook voor den boschbouw van belang waren ongetwijfeld de door de Sectie Nederland van de Internationale Bodemkundige Vereeniging gehouden bijeenkomsten op 18 en 19 April 1941, waarop besprekingen werden gehouden over het Heidepodsolprofiel en op 24 en 25 October 1941, welke laat-

ste bijeenkomst was gewijd aan Het Veen en zijn Ontginning.

Door de Nederlandsche Heidemaatschappij werden de op beide bijeenkomsten gehouden voordrachten in keurig verzorgde boekjes uitgegeven.

Omtrent de afdeling Boschbouw van de Landbouwhoogeschool valt mede te deelen, dat de studenten, die vóór den oorlog hun verplichte praktijktijd in het buitenland doorbrachten, in 1941 en ook in dezen zomer in ons land in boschbedrijven en bij den Rijksdienst voor Werkverruiming werden tewerkgesteld. In den grooten toevloed van studenten in Wageningen, waardoor zich het leerjaar 1941/42 kenmerkte, deelde ook de boschbouw. Uit de door de Vereeniging „Studiebelangen” in Juni 1942 uitgegeven adreslijst van studeerden aan de Landbouwhoogeschool blijkt, dat bij de inschrijving bij 122 studenten het voornemen bestond koloniale boschbouw te studeeren en bij 43 boschbouw.

Bij het Instituut voor Boschbouwkundig onderzoek deed zich ook in het verslagjaar ernstig gebrek aan personeel gevoelen. De werkzaamheden moesten daardoor worden beperkt tot het zoo goed mogelijk op gang houden van de reeds onderhanden zijnde onderzoekingen. Met ingang van 1 September 1941 werd Ir B. V e e n benoemd tot tijd. assistent aan de afdeling Houtteelt en Boschbescherming in de gematigde luchtstreken, waardoor de werkzaamheden aan deze afdeling na een gedwongen rust weer voortgang konden hebben.

Ook in het verslagjaar werden de werkzaamheden van het „Centre International de Sylviculture” voortgezet. Het Comité dezer instelling hield in October 1941 haar vijfde zitting, die door Dr J. A. v a n S t e y n als afgevaardigde voor Nederland werd bijgewoond. Het is verheugend, dat aan deze zitting, ondanks de tijdsomstandigheden, door niet minder dan 14 landen werd deelgenomen.
